

Counter

Balance

Challenging
the European
Investment
Bank

МИТОВЕ и ФАКТИ:
ЕИБ дава повеќе пари
за повеќе енергија

ПОВЕЧЕ пари за ПОВЕЧЕ енергия

ЕВРОПЕЙСКАТА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА (ЕИБ) Е ОСНОВНАТА БАНКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ. ТЯ Е ПРИТЕЖАНИЕ НА 28-ТЕ СТРАНИ ЧЛЕНКИ, ЧИИТО ИНТЕРЕСИ СА ПРЕДСТАВЛЯВАНИ ОТ ТЕХЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ, ОБИКНОВЕНО ФИНАНСОВИЯТ МИНИСТЪР

Ръководителите на ЕИБ се срещнаха през януари 2013 г. и гласуваха за увеличение на банковия капитал с допълнителни 60 милиарда евро за следващите три години. Тази сума ще позволи на ЕИБ да отпусна заеми, в размери, по-големи от 50-е милиарда, които тя вече дава на година. Това ще я превърне в най-големия публичен заемодател в света. Всяка страна ще допринесе за допълнителната сума съобразно дела, който има в банката. В случая с Великобритания например (държавата е един от четиримата най-значими акционери заедно с Франция, Германия и Италия), това означава още 1.6 милиарда евро допълнително финансиране, което ще увеличи ангажимента ѝ до близо 40 милиарда евро. Политиците изтъкват значението на чистата енергия като един от приоритетите за допълнително финансиране. Това е много важно, защото точно сега ЕИБ преразглежда енергийната си политика. Тази политика се променя рядко – веднъж на всеки пет или шест години.

Да видим какви енергийни проекти финансира ЕИБ?

Енергийните заеми са съществена част от дейността на банката, близо 20 процента от цялостното ѝ портфолио. **От 2007 г. насам, когато първата енергийна политика на ЕИБ беше приложена, банката е дала заеми за около 62 милиарда евро** за изпълнение на проекти в Европа и по целия свят.

Дали всеки тези заеми подкрепиха чистата енергия?

Не съвсем...

Енергийните заеми на ЕИБ в зила за 2007-2011

- ▲ Общо 62 милиарда евро, от които
- 19 милиарда евро за изкопаеми горива, от които
  - 2 милиарда евро за въглищни проекти и
  - 18.5 милиарда евро за възобновяема енергия, от които
  - 5 милиарда евро за енергийна ефективност

▲ Останалите са основно проекти за възобновяема енергия и енергийна ефективност като водни и атомни централи, изгаряне на органични отпадъци и преносни мрежи.

Докато ЕИБ е европейска институция и трябва да подкрепя дейности в синхрон с европейските политики за енергетиката и климатичните промени, **банката възприема шизофреничен подход към енергийния сектор,** заради различните европолитики и стратегии, свързани с него.

ДОКОЛКО е съгласувана с въпросните политики заемната дейност на ЕИБ?

За енергийни проекти в границите на континента, ЕИБ има няколко изисквания, които трябва да изпълни. В средносрочен план, ЕИБ би трябвало да следва енергийните цели на ЕС, застъпени в стратегията Европа 2020, която постановява, че ЕС трябва:

- ▲ да намали въглеродните си емисии с 20 процента;
- ▲ да увеличи енергийната си ефективност с 20 процента и
- ▲ да подsigури 20 процента от електроенергията от възобновяеми източници.

Въпреки че заемите на ЕИБ за възобновяема енергия и енергийна ефективност се увеличиха през последните години до близо половината от всички финансирани енергийни проекти, на банката ѝ предстои дълъг път, за да постигне синхрон с европейските цели, особено що се отнася до енергийната ефективност. В дългосрочен план ЕИБ би трябвало да инвестира в проекти, които да помогнат на Европа да постигне

задачите на енергийната пътна карта Европа 2050. Според нея ЕС трябва да намали емисиите си от 80 до 95 процента преди 2050 г. Поставената цел е амбициозна и ако ЕИБ иска да подпомогне Европа за постигането ѝ ще трябва да се придържа към най-скорошните научни данни за прогнозираните промени в климата. Международната Енергийна Агенция (междуправителствена група) установи, че ако трябва да удържим покачането на глобалната температура под 2°C (този праг е нужен, за да се избегнат катастрофални изменения в климата), тогава всички бъдещи инвестиции в енергийна инфраструктура след 2017 г. трябва да бъдат насочени към проекти с нулеви емисии. Защо тогава **от 2007 г. ЕИБ финансира с близо 2 милиарда евро в 9 големи въглищни проекта в Европа?** Особено предвид, че въглищата са най-вредни за климата от всички изкопаеми горива.

Последиците за климата, причинени от въглицата, не са единственият повод за безпокойство. Скоросен доклад от Алианса за Здраве и Околна среда показва, че въглищните централи добавят и финансовата тежест за здравеопазването и европейските данъкоплатци от над 42.8 милиарда евро на година. Цялата тази скрита цена на евтините въглища, заради влиянието им върху здравето ни – появата на хронични белодробни заболявания и сърдечни проблеми. Подобни „външни ефекти и разходи“ по най-предпазливи оценки биха довели до увеличаване от два до три пъти на цената на електричеството от въглища на произведен киловатчас, ако бяха калкулирани.

Финансирани от ЕИБ проекти с горни и кафяви Въглища за 2007-2011

- 397 милиона евро, Германия, 2007
- 80 милиона, Гърция, 2007
- 90 милиона, Италия, 2007
- 440 милиона, Словения, 2007 и 2010
- 500 милиона, Германия, 2008
- 100 милиона, Полша, 2009
- 65 милиона, Полша, 2010
- 68 милиона, Полша, 2011
- 32 милиона, Румъния, 2011

Дали е така с ЕНЕРГИЙНИТЕ ПРОЕКТИ на ЕИБ извън Европа?

ЕИБ е също обвързана с европейските политики за реализиране на проекти извън Европа. Договорът за ЕС уточнява, че заемите на ЕИБ за развиващите се страни трябва да подкрепят демокрацията, правовия ред, човешките права и принципите на устойчивото икономическо, социално и екологично развитие на тези страни с приоритет борбата с бедността.

Често обаче, под мотото за доставяне на „достъпна за всички енергия“, ЕИБ промотира употребата на изкопаеми горива и големи водноелектрическите проекти, независимо че те не само имат негативно влияние върху климата и околната среда, но и не постигат като краен резултат достъп до електричество за местното население.

Служаят БУДЖАГАЛИ

През май 2007 г. ЕИБ се съгласи да предостави 130 милиона щатски долара от общо 799 милиона за ВЕЦ Буджагали в Уганда. В момента европейският омбудсман разследва провала на ЕИБ да отговори на оплакванията от местни и международни активисти относно липсата на оценка на екологичните последици от проекта и липсата на компенсации за общностите, засегнати от него, както и за провала при избора на адекватни превантивни мерки срещу най-опасните последици от това недоглеждане.

Проектът Буджагали бе също критикуван и заради това, че не успя да защити застрашените рибарство и туризъм около езерото Виктория и че няма да предостави на мнозинството угандийци достъпна енергия. Проектът беше замразен за няколко години и поради разкриването на сериозни корупционни схеми при реализирането му.

Каскадите на Буджагали, снимка: CRBM

А ЩО СЕ ОТНАСЯ ДО ДРУГИ ЕНЕРГИЙНИ ИЗМОГНИЦИ КАТО АТОМНАТА ЕНЕРГИЯ И ШИСТОВИЯ ГАЗ?

В момента ЕИБ преценява каква роля трябва да играе атомната енергия в енергийния микс на Европа и какви видове проекти банката може да финансира в сектора. Намаляващата политическа и гражданска подкрепа за атомната енергия на много места в Европа трябва да бъдат ясен сигнал за ЕИБ да не инвестира в подобни проекти. Докато икономическата приемливост на атомната енергия продължава да стои под въпрос, а добре познатите рискове за околната среда от ядрените централи и отработеното гориво остават нерешени, **ЕИБ трябва да продължи да избягва финансирането на тези проекти.**

В много европейски региони шистовият газ е препоръчван като „горивото на прехода“ към икономика, основана на възобновяеми източници, далеч по-различно от „по-мръсните“ въгледороди като въглищата. Въпреки това доказателствата сочат, че шистовият газ не е толкова чист, колкото мнозина предполагат, особено в светлината на енергийната пътна карта на ЕС за 2050 г. Няма и много поводи за оптимизъм относно европейските резерви от шистов газ. Подобно на ядрената енергия, потенциалните социални и екологични последици от шистовия газ далеч надхвърлят ползите.

Какво друго искаме да видим?

ЕИБ трябва да спре да подкрепя както ТЕЦ-ове, захранвани от черни и кафяви въглища, включително техните заместители, така и осъвременяването на тези обекти на територията на ЕС. **ЕИБ не би трябвало да поддържа и производството на енергия от природен газ, защото газът е „зряла“ технология, която не се нуждае от и без това оскъдната държавна финансова помощ.** Освен това банката трябва да прекрати всякакво финансиране, предназначено за атомни централи.

Извън границите на континента, ЕИБ трябва да ограничи енергийните си заеми до страни в съседни региони (като Северна Африка, Близкия изток и Кавказ) и да се фокусира върху борбата с бедността и достъпа на местните хора до енергия. Заемите ѝ трябва да са предназначени за задоволяване на местните нужди, като се избегнат инвестициите в производството на

енергия, предназначена за износ, както показва случаят с Буджагали. Вместо това, ЕИБ трябва да се възползва от привилегированата си позиция да подкрепи възобновяемата енергия в съседките на Европа и да подсури достъпа до нови технологии в по-бедни региони чрез инвестиции в малки проекти за възобновяема енергия.

ignite fired power plant in Romania
(photo Bankwatch)

COMPLEXUL
ENERGETIC
ROVINARI

Какво можем да направим, за да се ВКЛЮЧИМ В този процес?

Все още има време да се включим в ревизията на политиките ни за енергийни заеми. В момента са широко дискутирани в европейските столици, преди оттам да дадат съгласие по тези въпроси. ЕИБ ще публикува финален доклад за новите си политики най-вероятно през юли 2013. Можем да се обърнем към нашите депутати или директно към министерството, което контактува с ЕИБ, и да се заинтересуваме как те оценяват изпълнението на целите, поставени пред банката.

Допълнителна литература:

<http://counterbalance-eib.org>

<http://www.eib.org/about/partners/cso/consultations/item/public-consultation-on-eibs-energy-lending-policy.htm>

Настоящата публикация е издадена с финансовата подкрепа на Европейския съюз. Съдържанието на тази брошура е отговорност само и единствено на Counter Balance и при никакви обстоятелства не може да се счита, че отразява позициите на Европейския съюз.